

inci

Hoca

TANZİMAT EDEBİYATI

I. DÖNEM

TANZİMAT EDEBİYATI I. DÖNEM ÖZELLİKLERİ

- İlk özel gazete Tercüman-ı Ahval ile başlar.
- “Toplum için sanat” anlayışı benimsenmiştir.
- Halkı aydınlatma amacıyla eser verildiği için estetik ikinci planda kalmıştır.
- Dilde sadeleşme amaçlanmış ancak başarılı olunamamıştır.
- Divan edebiyatı eleştirilse de onun etkisinde kalınmıştır.
- Divan edebiyatı nazım şekillerinden gazel, kaside, terkibibent kullanılmaya devam edilmiş ancak içerik bireysellikten toplumsallığa dönüşmüştür.
- Hece ölçüsü denenmiş ancak aruz ölçüsü tercih edilmiştir.

TANZİMAT EDEBİYATI I. DÖNEM ÖZELLİKLERİ

- Divan şiirindeki “parça bütünlüğü” yerine “konu bütünlüğü”ne önem verilmiştir.
- “Göz için kafiye” anlayışı sürdürülmüştür.
- Kaside nazım biçiminin yapısal özellikleri değiştirilmiş, bölümleri atılmış, doğrudan asıl konuya girilmiştir.
- İlk kez şiire ve konuya uygun başlık kullanılmıştır.
- Batı edebiyatından alınan roman, hikâye, tiyatro, eleştiri, makale gibi düz yazı türleriyle ilk kez bu dönemde eser verilmiştir.

TANZİMAT EDEBİYATI I. DÖNEM ÖZELLİKLERİ

- Noktalama işaretleri ilk kez bu dönemde kullanılmıştır.
- Vatan, millet, adalet, eşitlik, özgürlük gibi kavramlar ilk kez bu dönemde kullanılmıştır.
- Eserler genellikle çeviri, adapte veya taklit oldukları için teknik yönden pek başarılı olunamamıştır.
- Batı edebiyatı akımları edebiyatımıza girmeye başlar.

Klasisizm (Şinasi, Ahmet Vefik Paşa)

Romantizm (Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi)

TANZİMAT DÖNEMİ'NDE ROMAN VE HİKÂYE

- Genellikle sosyal ve tarihi konular işlenmiştir.
- Roman kişileri genellikle karakter olarak değil; tek yönlü tipler olarak ele alınmıştır.
- Romantizm akımı etkilidir. Bu akımın etkisiyle tesadüflere sıkça yer verilmiştir.
- Yazarlar, romanda kişiliğini gizlemez.
- Romanda olayın akışı kesilerek uzun ve yersiz açıklamalara yer verilmiştir.
- Olaylar İstanbul'un üst sınıf insanları arasında geçmektedir.
- Mekân genellikle İstanbul'dur.
- Bu dönem hikayelerinde meddah tekniğinin etkisi vardır.

Özelliđi	Roman	Yazarı
İlk yerli roman	Taşşuk-ı Talat ve Fitnat	Şemsettin Sami
İlk edebî roman	İntibah	Namık Kemal
İlk tarihî roman	Cezmi	Namık Kemal
Romantizmden realizme geçiş örneđi	Sergüzeşt	Samipaşazade Sezai
İlk köy romanı	Karabibik	Nabizade Nazım
İlk realist roman	Araba Sevdası	Recaizade Mahmut Ekrem
İlk psikolojik roman denemesi, ilk tezli roman	Zehra	Nabizade Nazım

TANZİMAT DÖNEMİ TİYATRO

- Batılı anlamda ilk tiyatro örnekleri bu dönemde verilmiştir.
- Komedyalarda klasisizm, dramalarda romantizm akımının etkisi vardır.
- Geleneksel Türk tiyatrosunun da etkisi görülür.
- Aile, gelenek, görenek, vatan sevgisi gibi sosyal ve tarihsel temalar işlenmiştir.
- Kahramanlar romanda olduğu gibi tek yönlüdür.
- Eserlerde toplumu eğitmek amaçlanmıştır.

Eser	Önemi	Yazarı
Şair Evlenmesi	Batılı anlamda ilk Türk tiyatrosu	Şinasi
Vatan yahut Silistre	Sahnelenen ilk tiyatro	Namık Kemal
Afife Anjelik	Dram türünde yazılan ilk tiyatro	Recaizade Mahmut Ekrem
Nesteren	Heceyle yazılan ilk tiyatro	Abdülhak Hamit Tarhan
Eşber	Aruzla yazılan ilk tiyatro	Abdülhak Hamit Tarhan
Ahmet Vefik Paşa'nın birçok eseri	İlk tiyatro çevirileri/uyarlamaları	Ahmet Vefik Paşa
Kolona Yatıyor, Misafir-i İstisnalar, Geveze Berber	İlk karakter komedileri	Direktör Ali Bey

TANZİMAT DÖNEMİ'NDE ELEŞTİRİ

- Tanzimat Dönemi'nde eski-yeni tartışmasıyla başlayan eleştiri türünün öncülüğünü Ziya Paşa ve Namık Kemal yapmıştır.
- Namık Kemal'in Tasvir-i Efkâr'da yayımlanan "Lisân-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı Şâmilidir" adlı makalesi edebiyatımızdaki ilk eleştiri kabul edilir.
- Ziya Paşa, Hürriyet gazetesindeki "Şiir ve İnşa" makalesinde, divan edebiyatını eleştirerek halk edebiyatını över. Ancak daha sonra "Harabat" adlı eserinin mukaddimesinde önceki görüşlerinin tersine divan edebiyatını över.
- Namık Kemal ayrıca Ziya Paşa'nın "Harabat Mukaddimesi" nde divan edebiyatını öven görüşlerini "Tahrir-i Harabat" ve "Takip" adlı eserlerinde ağır biçimde eleştirir.